

Naziv istraživanja: Istraživanje o pušenju, alkoholu, kockanju, drogama i slobodnom vremenu me u u enicima u Viroviti ko-podravskoj županiji

Provoditelj: Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Viroviti ko - podravske županije

Godina provedbe: 2013

Kratki sadržaj:

„Istraživanje o pušenju, alkoholu, kockanju, drogama i slobodnom vremenu me u u enicima u Viroviti ko-podravskoj županiji“ provedeno je na području Viroviti ko-podravske županije a obuhvatilo je sve osnovne i srednje škole. Glavni je cilj prikupljanja podataka o pušenju, alkoholu, drogama, kockanju, izlascima i slobodnom vremenu bio pokušati shvatiti stavove i obrasce ponašanja u enika prema navedenim initeljima. Istraživanje je provedeno anonimnim anketiranjem svih u enika šestih razreda osnovnih i drugih razreda srednjih škola s područja Viroviti ko-podravske županije tijekom deset uzastopnih godina.

Prvo je anketiranje provedeno 2004./05. školske godine te svaku narednu, zaključno s 2013./14. godinom. Anketu su osmislili članovi Povjerenstva za suzbijanje ovisnosti Viroviti ko-podravske županije, a provedena je uz pomoć voditelja školskih preventivnih programa iz svih škola naše županije te financijsku pomoć Viroviti ko-podravske županije i Ministarstva zdravlja Republike Hrvatske, dok je Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske podržao njenu provedbu i publikaciju. Statistička obrada anketnih upitnika provedena je na Institutu društvenih znanosti „Ivo Pilar“ u Zagrebu.

Više informacija možete saznati na internet stranicama Zavoda (www.zzjzvpz.hr)

Istraživanje provedeno me u:

U enicima

Financijski podržano od:

Viroviti ko - podravska županija; Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske

Ciljevi istraživanja:

Svrha istraživanja bila je spoznati stavove i obrasce ponašanja kod mladih s obzirom na istraživane parametre te utvrditi mogu li u razliku između u enika koji u trenutku anketiranja pohađaju osnovnu, odnosno srednju školu. Jednako tako, usporedili smo dobivene rezultate svake sljedeće godine s prethodnom na novoj generaciji u enika kako bismo vidjeli eventualne promjene u njihovim stavovima. Na kraju, kroz kohortno istraživanje, usporedili smo dobivene odgovore u enika šestih razreda osnovnih škola svake nove generacije anketiranih s odgovorima u enika drugih razreda srednjih škola odgovarajuće školske godine (nakon proteka četiri školske godine kada ti isti u enici iz šestog razreda osnovne dođu u uzrast drugog razreda srednje škole).

Željeli smo doći do informacija o promjenama u stavovima i ponašanjima između u svake nove generacije anketiranih protekom vremena, kako bismo mogli svoje preventivne aktivnosti usmjeravati prema dobivenim rezultatima u cilju poboljšanja i veće u inkovitosti.

Metode istraživanja:

Anonimna se anketa sastoji od 27 pitanja koja obuhvaćaju problematiku pušenja duhanskih proizvoda, pijenja alkoholnih pića, kockanja, dostupnosti droga i na ina provedbe slobodnog vremena. Anketirani su u enici također dali svoje sugestije i prijedloge o poboljšanju nedostataka u lokalnoj sredini. Anketa većinom sadrži pitanja višestrukog izbora, dok se u ostalim pitanjima radi o pitanjima otvorenoga tipa u kojima u enici sami upisuju odgovore. Voditelji školskih programa prevencije ovisnosti anketu su provodili svake godine, svatko u svojoj školi uz pomoć razrednika i/ili predmetnih nastavnika, te su bruto rezultate i statističke listove s elementarnom statističkom obradom dostavljali županijskom koordinatorskom tijelu svake nastavne godine. Nakon provedenog postupka anketiranja svi su

anketni upitnici u isto vrijeme obrađeni u Zagrebu na Institutu društvenih znanosti „Ivo Pilar“.

Uzorak:

Obuhvaćene su sve osnovne (17) i srednje (9) škole s područja županije Virovitičko-podravske županije, kao i Učenički dom iz Virovitice.

Ukupno je kroz desetogodišnje razdoblje obuhvaćeno 15.381 učenica i učenika (prosječno po godini 1.709), od čega 7.689 učenica i 7.537 učenika, dok se za ostalih 155 zbog nepotpunog ispunjavanja anketnog upitnika nije mogla utvrditi spolna pripadnost.

Rezultati istraživanja:

Detaljne rezultate možete saznati na internet stranicama Zavoda (www.zzjzvpz.hr)

Pušenje

Percepcija učenika osnovnih škola prema broju učenika koji puše cigarete otkriveno je mala jer je velik broj onih učenika koji uopće ne puše u osnovnoj školi. Značajno je napomenuti da broj pušača raste u srednjoj školi, ali je njihov ukupan broj manji od polovine ispitivanih. Otkriveno je da učenici započinju s pušenjem kako bi ispali važni pred vršnjacima, odnosno zato što oponašaju odrasle, ali zabrinjava činjenica da četvrtini srednjoškolaca pušenje naprosto godi. Stavovi o pušenju gotovo se ne razlikuju s obzirom na spol, kao što se gotovo ne mijenjaju niti kroz analizirano razdoblje od deset uzastopnih školskih godina. Kohortno praćenje za svaku kohortu pojedinačno pokazalo je

otkriveno pogoršanje stanja u stavovima učenika koji su u međuvremenu odrasli, ali se ne uočavaju bitnije razlike u praćenju odgovora između kohorti.

Konsumacija i dostupnost psihoaktivnih droga

Odgovori učenika osnovnih i srednjih škola izrazito se razlikuju u pitanjima o uzimanju sredstava ovisnosti gdje se stanje odrastanjem pogoršava, mada ohrabrujuće ipak dominira odgovor „ne znam“ i kod jednih i kod drugih. Kod učenika osnovnih škola najčešće korištena sredstva ovisnosti su marihuana i cigarete, a kod učenika srednjih škola marihuana i ecstasy. Mali postotak učenika osnovnih škola smatra da se može povezati s osobama koje mogu ponuditi drogu, dok je kod učenika srednjih škola taj postotak otkriveno veći. Distribucija odgovora s obzirom na spol također nije pokazala velike razlike jer neznatno veći postotak dječaka nego djevojčica izjavljuje da se mogu povezati s osobama koje mogu ponuditi drogu. Kroz promatrano razdoblje od deset godina, najveći postotak odgovora na pitanje o percepciji uzimanja sredstava ovisnosti drugih osoba odnosi se na odgovor „ne znam“. Od polnog maloga broja učenika osnovnih škola koji izjavljuju da se mogu povezati s osobama koje im mogu ponuditi drogu, taj broj izrazito raste njihovim prelaskom u srednju školu za sve četiri kohorte.

Pijenje alkohola

U osnovnoj školi vrlo mali postotak učenika izjavljuje da često konzumiraju alkoholna pića, ali ih čak oko polovice to radi ponekad, dok u srednjoj školi često pije skoro četvrtina anketiranih učenika. Alkohol često konzumira dvostruko više dječaka od djevojčica. Konzumiranje alkohola kod učenika tijekom deset promatranih školskih godina ne pokazuje značajnija odstupanja, te je najveći broj onih učenika koji ponekad piju. Kroz kohortno praćenje uočava se pogoršanje stanja odrastanjem, u približno istim postocima za sve promatrane kohorte.

Kockanje

Anketirani učenici iz osnovnih škola najčešće nikada ne igraju igre na sreću, jednako kao i učenici iz srednjih škola, samo u manjem postotku. U obitelji i jednih i drugih najčešće nitko ne igra igre na sreću, odnosno igra samo otac. Negativan stav prema igranju igara na sreću jer ne donose ništa dobro ima najveći broj anketiranih učenika. Veći broj učenica (preko dvije trećine) i preko polovine učenika izjavljuju da nikada ne igraju igre na sreću. Tijekom svih deset školskih godina najčešći odgovor za sve anketirane učenike bio je da oni sami nikada ne igraju igre na sreću, i to svake godine u sve većem postotku. Da igre na sreću ne donose ništa dobro jer uvijek o njima može postati ovisan misli većina anketiranih učenika kroz svih deset godina, s tim da ih svake naredne godine sve veći broj ima takvo mišljenje. Anketirani se učenici u većem postotku negativno izražavaju o kockanju u srednjoj školi nego dok su bili učenici osnovnih škola u sve četiri promatrane kohorte.

Slobodno vrijeme

Učenici osnovnih škola najradije svoje slobodno vrijeme provode u bavljenju sportom i druženju s vršnjacima, dok je kod učenika u srednjoj školi druženje s vršnjacima na prvome mjestu. Za bavljenje sportom, na žalost, interes opada. Jedna šestina učenika osnovnih i nešto manje od dvije petine učenika srednjih škola izjavljuje da im izlasci nisu ograničeni, što nije dobro niti ohrabruje. Za učenike osnovnih škola koji izlaze, najčešće mjesto izlaska je negdje privatno, dok učenici srednjih škola izlaze u disko klub i u kafiće u dvije trećine slučajeva. U učenicima i osnovnih i srednjih škola, uz pop i rock koncerte, najviše nedostaju mjesta za okupljanje i organizirane aktivnosti mladih. Skoro dvije trećine učenika osnovnih i polovina učenika srednjih škola smatra da svoje slobodno vrijeme provodi kvalitetno i korisno. Za učenice najbolji način provođenja slobodnog vremena je druženje s vršnjacima, dok je to kod učenika bavljenje sportom. Oko jedne petine učenika i nešto preko jedne trećine učenika izjavljuje da im izlasci nisu ograničeni. Mjesta za okupljanje i organizirane aktivnosti mladih nedostaje podjednakom broju učenika i učenika. Najveći broj anketiranih učenika i učenika izjavljuje da svoje slobodno vrijeme provode kvalitetno i korisno. Tijekom svih deset promatranih godina najpoželjniji način provođenja slobodnog vremena je druženje s vršnjacima, uz bavljenje sportom kao drugim odabirom. Dominira odgovor o izostanku ograničenja izlazaka s prosječnom jednom četvrtinom odgovora kroz svih deset godina. Najčešće mjesto izlaska su disko klubovi i kafići. Mjesta za okupljanje i organizirane aktivnosti mladih najviše nedostaju svim promatranim generacijama. Praćenjem kohorti uočava se kako je najčešći način provedbe slobodnog vremena druženje s vršnjacima, te kako broj učenika koji su se u šestome razredu osnovne škole najradije bavili sportom opada u drugome razredu srednje škole. Prelaskom iz osnovne u srednju školu raste interes za glazbu, a smanjuje se za gledanje televizije. Ograničenje izlazaka u osnovnoj školi najčešće je do 22.00 sata, dok skoro dvije petine učenika srednje škole nema ograničenje izlazaka. Nedostatak mjesta za okupljanje kao najveći nedostatak lokalne sredine navodi najveći broj učenika i u osnovnoj i u srednjoj školi kroz sve četiri promatrane kohorte. Najveći broj učenika u osnovnoj i srednjoj školi smatra da slobodno vrijeme provode kvalitetno i korisno, s tim da se taj postotak u srednjoj školi smanjuje.

Korištena literatura tijekom istraživanja i reference u kojima su rezultati objavljeni:

Rezultati dostupni:

Istraživanje o pušenju, alkoholu, kockanju, drogama i slobodnom vremenu među učenicima u Virovitičko-podravskoj županiji ISBN 978-953-7756-16-1; CIP: 870125

Na internet stranicama Zavoda za javno zdravstvo "Sveti Rok" Virovitičko-podravske županije (www.zzjzvpz.hr)